

Klima- og miljødepartementet

Deres ref: [Deres ref]

Vår ref: hkv

Dato: 12.09.2025

Akademikernes høringsinnspill til rapporten «Ikke rett frem»

Akademikerne takker for invitasjonen til å komme med synspunkter på ekspertgruppens vurderinger og anbefalinger. Det er et solid arbeid som er lagt ned. Vi takker også for utsatt høringsfrist.

Akademikerne støtter at Norge skal redusere sitt forbruksavtrykk så det er innenfor planetens tålegrenser ved å begrense forbruket av, og øke gjenbruk av ressursene.

Akademikerne gir overordnede innspill til rapporten, og kommenterer ikke enkelttiltak. Vi etterlyser mer vekt på forskning og utvikling innen sirkulærøkonomi, og vektlegger dette i vårt høringsinnspill. Vi viser også til høringsinnspill fra våre medlemsforeninger Veterinærforeningen og Econa.

Overordnet vil vi fremheve to premisser for utviklingen av en mer sirkulær økonomi

- **Sirkulærøkonomi er kunnskapsintensivt.** Offentlig risikoavlastning og investering i forskning og innovasjon er viktig for å utvikle nye teknologier og løsninger i ulike deler av verdikjedene, og gi ny kunnskap om samfunnsendringer. En ellers svært grundig rapport er tynn på kapasitets- og kompetansebehov og viktigheten av den digitale omstillingen for utviklingen av en sirkulær økonomi.
- **Politikken må være kunnskapsbasert.** Vi må evaluere tiltak og virkemiddelbruk. Virkemidler som ikke fungerer, eller som over tid er blitt overflødige, bør fases ut. Norge bør ta i bruk et indikatorsett som gjør det mulig å måle utviklingen i Norge (i dag bruker Norge kun 12 av EUs 27 indikatorer). Akademikerne mener den årlige statusrapporten som utvalget tar til orde for, bør legges frem som en del av statsbudsjettet slik at denne kan debatteres av Stortinget før statsbudsjettet vedtas.

Regjeringen opprettet i sommer et samfunnsoppdrag for sirkulærøkonomi. Oppfølging av rapporten må skje i tett samspill med samfunnsoppdraget.

Sirkulærøkonomi krever nye kompetanser

Akademikerne savner større oppmerksomhet om kompetansebehov og arbeidskraftutfordringer i rapporten. Offentlig sektor har i dag store utfordringer med å rekruttere høy kompetanse, og mangel på miljøkompetanse er en barriere for gjennomføring av miljøvennlige offentlige anskaffelser. Dette svekker utvikling av en mer sirkulær og ressurseffektiv økonomi.

En forutsetning for en mer bærekraftig ressursutnyttelse og vellykket omstilling er tilgang til riktig kompetanse. Mange oppgaver vil være komplekse, tverrfaglige og kreve høy kompetanse, og nye kompetanser som bærekraftskompetanse, blir viktig.

Der den lineære økonomien har standardiserte produksjons- og forbruksmønstre, krever sirkulære modeller ny kunnskap om ressursbruk, design, logistikk, teknologi og forretningsmodeller. Utvikling og bruk av digital teknologi, kunstig intelligens, sensorer og dataanalyse er viktig for å optimalisere energibruk, redusere avfall og utslipp og forbedre utnytting av ressurser.

Universitetene spiller en nøkkelrolle i å bygge fremtidens kompetanse. Denne er flerfaglig og tverrfaglig. Det er behov for en bredde av kompetanser blant annet IKT og kunstig intelligens, økonomi, naturvitenskap, samfunnsvitenskap, humaniora og jus.

Akademikerne mener etter- og videreutdanning er avgjørende for å møte endringer i arbeidslivet og sikre at ansatte holder tritt med ny teknologi og kompetansebehov. Kompetansepåfyll bidrar til høyere produktivitet, lengre yrkesdeltakelse og økt konkurransekraft. Relevante, fleksible og tilgjengelige utdanningstilbud for alle arbeidstakere er viktig for å møte behovet.

Økt FoU-innsats i næringslivet nødvendig

Overgangen til en sirkulær økonomi krever betydelig investering i forskning og utvikling (FoU). Overgangen fra lineære forretningsmodeller, der produkter designes for kort levetid og avfall, til sirkulære modeller krever ny kunnskap i hele verdikjeden – fra produksjon, distribusjon, ombruk, gjenbruk, materialgjenvinning og avfallshåndtering.

FoU er viktig for å utvikle materialer som er resirkulerbare, biologisk nedbrytbare eller lette å demontere og for effektiv sortering, for materialgjenvinning og energigjenvinning. Forskning er også viktig for å forstå forbrukeradferd og lage insentivsystemer som fremmer gjenbruk og reparasjon.

Akademikerne er enig med utvalget i at forskningsinnsatsen må styrkes. For å lykkes kreves langsiktig satsing på FoU, samarbeid mellom akademia og næringsliv, og politiske virkemidler som stimulerer innovasjon. Forutsigbare virkemidler er viktig for å utløse private investeringer. I dag er Forskningsrådets næringsrettede ordninger underfinansiert, og mange gode prosjekter blir ikke gjennomført.

Akademikerne er også enig med utvalget i at innsatsen og koordineringen av virkemiddelapparatets tverrgående arbeid innenfor sirkulær økonomi må styrkes og ses i sammenheng med det internasjonale arbeidet som foregår på feltet.

Offentlige anskaffelser må i større grad brukes for å fremme miljøvennlige og sirkulære løsninger og etterspørre innovasjon.

Partssamarbeidet viktig

Akademikerne vil også understreke at partssamarbeid lokalt på den enkelte arbeidsplass er viktig for å fremme sirkulære forretningsmodeller. Tillitsvalgte bør trekkes inn for å fremme omstilling på arbeidsplassen, identifisere kompetansebehov og bidra til å sikre nødvendig etter- og videreutdanning. Med god kjennskap til arbeidsplassen kan tillitsvalgte også bidra konkret til å identifisere materialstrømmer på avveie og uutnyttede ressurser i virksomheten.

Med geopolitisk uro er Akademikerne også opptatt av at det utvikles virkemidler som fremmer bærekraftig bruk og gjenvinning av kritiske materialer for å redusere sårbarheten ved brudd i internasjonale verdikjeder. Den politiske oppfølgingen må bidra til dette.

Med vennlig hilsen,

Akademikerne

Eise Lyngsnes Randeberg
Leder